TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ "ÖĞRETMEN" VE "ÖĞRENCİ" KAVRAMLARINA İLİŞKİN KULLANDIKLARI METAFORLAR*

*İ. Seçkin AYDIN***
*Ahmet PEHLİVAN****

ÖZET

İngilizce "metaphor" sözcüğüne karşılık gelen ve Türkçede mecaz, benzetme, eğretileme gibi farklı kavramların yerine kullanılan metafor, son dönemlerde nitel araştırmaların en önemli veri toplama araçlarından birini oluşturmaktadır. Metafor, dilin sembolik amaçlı kullanımına bağlı olarak bir kavram veya durumu başka bir kavramla, bir durumla ifade etme biçiminde tanımlanabilir. Metaforlar üzerine, sosyal bilimlerin değişik disiplinlerinde 1980'lerden beri çok sayıda araştırma yapılmıştır. Araştırmaların bir kısmı eğitim ile ilgilidir. Eğitimde metaforlardan planlama, eğitim programı geliştirme, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede yararlanılabilir. Ayrıca öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleki algılarını belirlemede de metaforlardan yararlanılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, dil öğretimini meslek edinecek olan Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan metaforları çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak Türkçe öğretmeni adaylarının algılama biçimlerini ortaya koymaktır. Çalışmada veriler, nitel araştırmaya dayalı olarak önce içerik analizi ile değerlendirilmiş, daha sonra baskın kategoriye sahip gruplara ki-kare testi uygulanmıştır. Çalışmada ortaya çıkan sonuç, Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunlukla öğretmeni bilgi kaynağı, öğrenciyi de bilgi alıcı olarak gördükleri şeklindedir. Bir diğer

---

* Bu makale II. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda (2-4 Temmuz 2009, Ürgüp/Göreme/Nevşehir/TÜRKİYE) bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, seckin.aydin@deu.edu.tr

*** Prof. Dr. Uluslar arası Kıbrıs üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ahmetp@ciu.edu.tr

önemli sonuç ise Türkçe öğretmeni adaylarının bir kısmının öğretmeni üretici ve biçimlendirici; öğrenciyi de üretilen ve biçimlendirilen olarak görmesidir. Araştırmada belirtilen bulgular doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının geçmişten gelen yaşantılarına bağlı olarak aldıkları eğitimin onları modern eğitim anlayışına yöneltici nitelikte olmadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Türkçe öğretmeni adayları, öğretmen, öğrenci.

THE METAPHORS THAT TURKISH TEACHER CANDIDATES USE CONCERNING "TEACHER" AND "STUDENT" CONCEPTS

ABSTRACT

The English word “metaphor” which is used for different concepts like metaphor and imitation in Turkish has become one of the most important data collection methods in qualitative researches lately. Metaphor can be described as a concept expressing a concept or a situation with an other concept or situation, which is dependent on the use of tongue for a symbolic purpose. In different disciplines of social sciences, there had been many researches on metaphors since 1980’s. Some of these researches are connected with education. Metaphors can be beneficial on planning, developing curriculum, encouraging learning and improving creative thinking in education. In addition, metaphors are benefited in determination of the professional perceptions of the teachers and the student teachers’.

The aim of this study is to gather the metaphors, which are formed by Turkish teacher candidates’ perceptions towards “teacher” and “student” concepts whose occupation will be language teaching and to reveal the kinds of perception ways by classifying the gathered metaphors under various categories. The data of this study is firstly evaluated by the content analysis based on the qualitative research and then chi-square test is applied to the groups of the dominant category. The result revealed in this study is the fact that Turkish teacher candidates are mostly considering the teacher as

a source of knowledge and the student as a receiver of knowledge. Another important result is that a part of Turkish teacher candidates is considering the teacher as a producer and shaper and the student as being produced and shaped. In the direction of the stated findings of the research, it can be said that the education Turkish teacher candidates are receiving dependent on their experiences from the past is not orienting them to a modern understanding of education.

Key Words: Metaphor, Turkish teacher candidates, teacher, student.

1. GİRİŞ

İnsanoğlu doğadaki varlıklarla birlikte yaşarken kimi zaman onlara öykünür kimi zaman da kendi yaşamıyla o varlıklar arasında ilişki kurarak kendisini ifade etmeye çalışır. Bu ifade etme biçimlerinden birini de metaforlar oluşturur. Metafor, dilin sembolik amaçlı kullanımına bağlı olarak bir kavram ya da durumu başka bir kavram, bir durumla ifade etme biçiminde tanımlanabilir (Abrams, 1999: 155). Metafor (metaphoria), bir sözcüğe kendi özel anlamının dışında başka bir anlam verilmesidir. Bu da (1) cinsin anlamının türe verilmesi, (2) türün anlamının cinse verilmesi, (3) bir türün anlamının bir başka türe verilmesiyle yahut da (4) bir orantıya göre olur (Aristo, 2008: 59-60). İnsan, doğası gereği bitmez tükenmez bir yaratıcılığa sahiptir. Bu yaratıcılık, bireyin karşılaştığı ve düşündüğü durumları başka ögelerle ilişkilendirmesine zemin hazırlar. Öte yandan, bireyin karmaşık olaylara yönelik somutlaştırma endişesi, yine beraberinde olgular arası ilişkiyi zorunlu kılar. Böylece metafor denilen kavram, özünde "ilgili olma" durumunu ortaya çıkarır.

Alman filozofu Heidegger (1997: 17), "Dil, varlığın evidir." der. İnsan zihninin yaşadığı çevreyi kavraması, yorumlaması ve onu dile getirmesi karmaşık bir yapıya sahiptir. İnsanoğlu bu karmaşık yapıyı somutlaştırarak anlamlı kılabilmek için çevresindeki olayları ve çeşitli olguları ilişkilendirme yoluna gider. Bu noktada metafor kullanımı insan yaşamının önemli edimleri arasında sayılabilir. Bir dil formu olarak aynı kavram veya terimin farklı ortamlar arasında bir geçiş olarak kullanması anlamında metafor, kavramları dönüştürür. Böylece düz söz olarak kullanılan kavramların farklı amaçlarla kullanımına bağlı olarak edimsöz ve etkisözleri yarattığı görülür (Searle, 2000: 18-25). Bu anlamda dil, kullanım alanı ile ilgilidir.

Metaforlarla ilgili bilimsel çalışmalar Aristo'ya kadar götürülmekle birlikte metafor 18. yüzyılda dil ve düşünce alanlarında bir problem olarak ele alınıp değerlendirilmeye başlanır (McGlone, 2007: 110). Son zamanlarda metaforun bilişsellik ve iletişimle ilgisi üzerinde de durulmaktadır (Danesi ve Perron, 1999: 161).

Metaforlar insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak "bilmeye" de olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 207-208). Lakoff ve Johnson (2005: 28), metaforun sadece bir dil sorunu olmadığını; insanın düşünce sürecinin büyük ölçüde metaforik olduğunu öne sürer. Modell (2009: 6-11) de bir yandan benzer biçimde metaforun düşünceyle ilgisini ortaya koyarken, diğer yandan bilgi ile duygu arasında bir köprü kurduğunu vurgular.

Metaforlar, çoğu insan için poetik bir hayal ve retorik gösteriş hilesidir. Olağan/gündelik dille ilgili bir sorun değil, olağandışı dille ilgili bir sorundur. Ayrıca metafor genellikle yalnızca dilin karakteristiği, düşünce veya eylem sorunundan çok sözcükler sorunu olarak görülür. Bu nedenle çoğu insan pekâlâ metaforsuz da mükemmel bir hayat sürdürülebileceğini düşünür. Tam aksine, metaforun gündelik hayatta sadece dilde değil, düşünce ve eylemde de yaygın olduğu keşfedilmiş, gündelik kavram sisteminin – kendileriyle düşünülen ve eylemde bulunulan terimlerin – temelde doğası gereği metaforik olduğu söylenebilir (Lakoff ve Johnson, 2005: 25).

Metaforlar üzerine, sosyal bilimlerin değişik disiplinlerinde 1980'lerden beri çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların bir kısmı eğitim ile ilgilidir. Eğitimde metaforlardan planlama, eğitim programı geliştirme, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede yararlanılabilir. Bunun yanında öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleki algılarını belirlemede de metaforlardan yararlanılmaktadır (bk. Clarken, 1997: 24-28; Saban, 2004: 131-155; Stichert, 2005: 13-22; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006: 509-522; Arslan ve Bayrakcı, 2006: 100-108; Cerit, 2008: 693-712; Güneyli ve Aslan, 2008: 890-901; Saban; 2009: 281-326). Öğretmen yetiştirmede metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmen adaylarının eğitim anlayışındaki yerini belirlemede bir araç olarak kullanılabilir (Vadeboncoeur ve Torres, 2003: 88). Ayrıca metafor, öğretmen ve öğretmen adaylarının kendilerini tanımasına yardımcı olur (Ben-Peretz, Mendelson ve Kron, 2003: 285-286; Leavy, ***McSorley*** ve ***Bote***, 2007: 1217-1233), eğitim ile ilgili düşüncelerini değiştirebilir, öğretmen adayının beklendik eğitim anlayışına yakınlaşmasını sağladığı gibi (Greves, 2005: 95-109) öğretmen

eğitiminde teori ile uygulama arasındaki uçurumu birleştirmede de kullanılabilir (Leavy, ***McSorley*** ve ***Bote***, 2007: 1217-1233). Özellikle beynin işleyiş biçimine bağlı olarak geliştirilen beyin temelli öğrenmenin giderek kabul gördüğü bu noktada metafor kullanımı ayrı bir önem taşır. Beyin temelli öğrenmenin dikkate değer özellikleri arasında aktif belirsizlik ya da belirsizliğin hoş görülmesi, problem çözme, sorgulama, mecaz, benzetim ve gösterim yoluyla ilişkiler kurarak örüntüleme yer almaktadır (Caine ve Caine, 2002: 8). Araştırmacılar metaforların kişilerin öğretim, öğretmenlik kavramı ve eğitimdeki rollerini anlamak için kullanışlı olduğunu belirtmektedir (Cerit, 2008: 695; Bullough, 1991: 43-51). Dilin düşünce aktarımı gibi son derece önemli bir işleve sahip olduğu düşünülürse "eğitim" ortamlarının içinde yer alan okul, sınıf, öğrenci, öğretmen vb. kavramların açıklanmasında metafor kullanımı, tutumları ve algılamaları saptamada önemli bir araç olarak kullanılabilir. Birçok araştırmacının (MacCormac, 1990: 9; Belth, 1993: 36; Bowman, 1996-1997: 1-2; Bozlk, 2002: 142-151) ortak yargısı, metaforun insanların düşünce yapılarını yansıtmasıdır. Bu yansıtma ise sözlük anlamı dışına çıkılarak anlamamızı ve hayal etmemizi sağlar (Bessant, 2002: 92).

Amaç

Bu çalışmanın amacı, dil öğretimini meslek edinecek olan Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan bu metaforları çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak Türkçe öğretmeni adaylarının algılama biçimlerini ortaya koymaktır.

Çalışmada, "Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğrenci kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna bağlı olarak aşağıdaki alt sorular değerlendirilmiştir:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?

2. Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar hangi kategoriler altında toplanabilir?

3. Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırma, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 80 (seksen) 1. sınıf, 45 (kırk beş) 2. sınıf ve 40 (kırk) 3. sınıf olmak üzere toplam 165 öğretmen adayı üzerinde yapılmıştır (Bölümde 4. sınıf öğrencileri bulunmamaktadır.).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın başlangıcında, her sınıf seviyesindeki öğrencilere iki hafta (4 ders saati) metafor konusunda bilgi verilmiştir. Ardından Türkçe öğretmeni adaylarından, "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin metafor oluşturmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için onlara "Öğretmen … gibidir; çünkü …" ya da "Öğretmen … benzer; çünkü …"; "Öğrenci … gibidir; çünkü …" ya da "Öğrenci … benzer; çünkü …" biçiminde tümceler verilmiştir. Öğrencilerden bu tümceleri kendi algılama biçimlerine bağlı olarak tamamlamaları istenmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi

Bu çalışmada veriler, nitel araştırmaya dayalı olarak önce içerik analizi ile değerlendirilmiş, daha sonra baskın kategoriye sahip gruplara ki-kare testi uygulanmıştır. Başlangıçta 165 öğrenci üzerinden toplanan veriler, iki araştırmacı tarafından okunarak metaforlar kodlanmıştır. Kodlanan metaforlar alfabetik olarak sıraya konmuştur. Kodlama sırasında metaforun mantığına uymayan veriler kapsam dışı tutulmuştur. Bu çerçevede 147 katılımcı, 70 öğretmen; 137 katılımcı 85 öğrenci metaforu türetmiştir. Veriler, kullanılan metaforların işlevine göre ortak özellikleri bakımından kategorize edilmiştir. Kategorize edilmeden önce alanyazında geçen kaynaklar da göz önünde bulundurulmuştur. Bu çerçevede Saban (2004: 131-155), Çelikten (2006: 269-283), Yıldırım ve Şimşek (2006: 205-218), Saban, Koçbeker ve Saban (2006: 509-522), Cerit (2008: 693-712), Saban (2009: 281-326)'ın kategori oluşturma biçimlerinden yararlanılmıştır. Verilerin kategorize edilmesi sonucunda 6 öğretmen; 5 öğrenci kategorisi oluşturulmuştur. Kategoriler, araştırmacılar dışında iki uzman öğretim elemanı tarafından daha değerlendirilmiştir. Uzmanlara alfabetik olarak düzenlenen öğretmen ve öğrenci metaforları ile saptanan kategoriler verilmiştir. Uzmanlardan metaforları uygun kategorilere yerleştirmeleri istenmiştir. Değerlendirmede kategorilere ilişkin görüş birliğine varılmıştır. Yanıtlar, alt sorular çerçevesinde % ve frekansları alınarak

değerlendirilmiştir. Sınıf düzeyine ilişkin değerlendirmelerde ki-kare testi kullanılmıştır. Bu testte her kategori değerlendirilmemiş, baskın olan kategoriler incelenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Her kategorinin sonunda o kategoriye ait örnek verilerek öğretmen adayının sınıfı ve sıra numarası parantez içinde belirtilmiştir.

"Öğretmen" Metaforu

Çizelge 1 " Öğretmen" Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforların Genel Dağılımı ve Ait Oldukları Kategori Numaraları

Metafor Kodu	*Metafor Adı*	*f*	*%*	*Kategori Numarası*
1	ağaç	7	4,8	1
2	aktör	1	0,7	5
3	ansiklopedi	3	2,1	1
4	arkadaş	1	0,7	4
5	asker	1	0,7	6
6	aşı	1	0,7	3
7	ay	4	2,7	1
8	ayna	1	0,7	1
9	bahar	1	0,7	1
10	bahçıvan	5	3,4	2
11	beyaz renk	1	0,7	5
12	bina	1	0,7	6
13	bulut	1	0,7	1
14	çiftçi	4	2,7	2
15	çimento	1	0,7	6
16	deniz	2	1,4	1
17	deniz feneri	2	1,4	4
18	deniz kabuğu	1	0,7	6

19	doktor	1	0,7	3
20	ebeveyn	8	5,4	2
21	el feneri	1	0,7	4
22	elmas/pırlanta	2	1,4	5
23	fabrika	1	0,7	2
24	gazete	1	0,7	1
25	gemi	1	0,7	4
26	Google	1	0,7	1
27	güneş	17	11,4	1
28	hafıza kartı	1	0,7	1
29	harita	1	0,7	4
30	heykeltıraş	5	3,4	2
31	ırmak/nehir	2	1,4	1
32	ışık	5	3,4	1
33	inek	1	0,7	4
34	inkılap	1	0,7	4
35	inşaat mühendisi	1	0,7	2
36	işçi	1	0,7	2
37	kalem	2	1,4	1
38	kandil	2	1,4	1
39	kaptan	3	2,1	4
40	kardelen	1	0,7	6
41	karınca	1	0,7	6
42	komutan	1	0,7	4
43	köprü	1	0,7	4
44	kraliçe arı	1	0,7	6
45	kütüphane	1	0,7	1
46	Leyla	1	0,7	5
47	manken	1	0,7	5

48	market reyonu	1	0,7	1
49	mermi	1	0,7	6
50	meşe palamudu	1	0,7	2
51	meyve ağacı	2	1,4	1
52	mimar	2	1,4	2
53	mum	3	2,1	1
54	mühür	1	0,7	6
55	okyanus	2	1,4	1
56	pınar	2	1,4	1
57	portakal suyu	1	0,7	1
58	pusula	8	5,4	4
59	rehber	2	1,4	4
60	ressam	1	0,7	2
61	sanatkâr	3	2,1	2
62	sihirli değnek	1	0,7	6
63	su	3	2,1	1
64	şarj aleti	1	0,7	1
65	teknik direktör	1	0,7	4
66	telgraf teli	1	0,7	4
67	usta	2	1,4	2
68	uydu	1	0,7	1
69	yağmur damlası	1	0,7	1
70	yıldız	2	1,4	1
Toplam		**147**	**100**	

Çizelge 1'de Türkçe öğretmeni adayları tarafından geliştirilen metaforların genel dağılımı ile bulundukları kategorilerin numaraları verilmiştir. Genel kategoriler aşağıdaki biçimde özetlenebilir:

1- Türkçe öğretmeni adayları "öğretmen" kavramına ilişkin 70 metafor üretmiştir.

2- İlk 3 sırada yer alan metaforlar sırasıyla şunlardır: 1) güneş (17 öğrenci % 12), 2) ebeveyn ve pusula (8 öğrenci % 5.4), 3) ağaç (7 öğrenci % 4.8).

Kategori 1: Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen

Bu kategori incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunun (71 katılımcı, % 48) öğretmeni bilginin kaynağı olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Öğretmen, doğrudan bilgiye kaynaklık ederken öğrenci, bu kaynağa inerek onu doğrudan kullanan kişi durumundadır.

Örnekler

Güneş: Öğretmen bir güneş gibidir. Nasıl ki güneş etrafı aydınlatıp etrafa ısı ve ışık yayıyorsa öğretmen de öğrencilerine sahip olduğu bilgileri aktarır, onları topluma hazırlayarak aydınlatır (2. sınıf, 79).

Ağaç: Öğretmen bir ağaç gibidir; çünkü ağaçlar meyveleriyle insanları besler. Öğretmenler de bilgi ve düşünceleriyle öğrencilerini hayata hazırlar (1. sınıf 23).

Kategori 2 : Üretici ve Biçimlendirici Olarak Öğretmen

İkinci kategoride üretici ve biçimlendirici olarak öğretmen kategorisi verilmiştir. Bu kategori incelendiğinde öğretmen adaylarının % 23 (34 katılımcı)'ünün öğretmeni öğrencinin üreticisi ve biçimlendiricisi olarak gördüğü anlaşılmıştır. Öğrenci ham madde biçimindedir; öğretmen öğrenciyi eğitip onu ürün olarak sunar.

Örnekler

Bahçıvan: Öğretmen bir bahçıvan gibidir; çünkü bahçıvanın amacı kendi elleriyle yetiştirdiği bir canlıyı biçimlendirmektir. Öğretmen de insanla uğraşır, onu yetiştirir, şekillendirir. İnsanın ruhuna güzellikler kazandırır (3. sınıf, 140).

Heykeltıraş: Öğretmen bir heykeltıraşa benzer; çünkü o öğrencisini bilgisiyle şekillendirir. Öğretmen öğrencisine aktardığı bilgilerle onun doğru yolda ilerlemesini sağlamaktadır. Öğretmen heykeltıraşın sabırla kili şekillendirmesi gibi öğrencisini şekillendirir, düzene koyar (2. sınıf, 114).

Kategori 3 : İyileştirici ve Onarıcı Olarak Öğretmen

Üçüncü kategoride iyileştirici ve onarıcı olarak öğretmen kategorisi sunulmaktadır. Bu kategorinin çok düşük bir oranda (2 katılımcı % 1.4) temsil edildiği görülmektedir. Öğretmen hasta gibi görünen öğrencinin iyileştiricisi durumundadır.

Örnek

Doktor: Öğretmen doktor gibidir. Kendisine emanet edilen küçücük çocukları alır, onları tanımaya çalışır. Tanıdıktan sonra, öğrencinin hastalığını yani nelere ihtiyacı olduğunu tespit etmeye çalışır. Bu tespiti doğrultusunda öğrencisine reçete yazar. Yani öğrencinin ihtiyaç duyduğu bilgileri belirler ve bu bilgileri onlara sunar (3. sınıf, 120).

Kategori 4 :Yol Gösterici ve Yönlendirici Olarak Öğretmen

Dördüncü kategoride yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisi sunulmaktadır. Bu kategori 25 katılımcı (% 17) ile temsil edilmiştir. Kategoriye ait metaforlar incelendiğinde öğretmenin yönlendirici olma özelliği ön plana çıkmaktadır. Öğretmen, öğrencinin ilerleyeceği yolda ona rehber olur, varmak istediği hedefe yol gösterici bir role bürünür. Bu noktada öğretmen; bir arkadaş, deniz feneri, kaptan, harita, pusula, rehber vb. gibidir. Özellikle "pusula" metaforu (8 katılımcı, % 5,4) bu kategoride baskın kullanılmıştır. Böylece öğretmenin, bilginin kaynağı olmasından çok bilgiye giden yolda bir araç olarak görüldüğü söylenebilir.

Örnek

Pusula: Öğretmen bir pusula gibidir; nasıl ki bir pusula bize yönümüzü gösterirse öğretmen de bizi gelecekteki yaşamımızda neler yapmamız gerektiği konusunda yönlendirir. Bizi geleceğe taşır. Öğretmen olmadan hangi yolu kullanacağımızı bilemeyiz (3. sınıf, 144).

Kategori 5 : Örnek Olarak Öğretmen

Beşinci kategoride örnek olarak öğretmen kategorisi verilmektedir. Bu kategori 6 (% 4,1) öğrenciyle temsil edilmektedir. Kategoride öğretmen bir "değer" olarak görülmüştür. Bu kategorideki metaforlara göre öğretmen, davranışlarıyla çevresine bir model olmaktadır. Nasıl ki bir aktör, manken toplumdaki diğer insanlar için bir model oluşturuyorsa, öğretmen de toplumsal işleviyle diğer insanlara örnek olur. Öte yandan toplumlar için kimi kurumlar ve o kurumları temsil eden insanlar değerlidir. Öğretmen de bulunduğu rol gereği değerli bir varlıktır.

Örnekler

Aktör: Öğretmen bir aktör gibidir; çünkü öğretmen üstlendiği rolü başarılı bir şekilde sunar. Öğretmen vazife duygusu,

ciddiyeti ve disiplini ile sınıfa hakim olmasını bilir. Bu haliyle öğretmen bir aktör gibi bize model olur (1. Sınıf, 60).

Elmas: Öğretmen bir elmasa benzer; çünkü öğretmen de elmas gibi çok değerlidir. Elmas dikkat çekici bir taştır. Herkes tarafından beğenilir. Öğretmen de bulunduğu konumdan dolayı diğer insanlar tarafından dikkat çeker (2. sınıf, 103).

Kategori 6 : Güç Göstergesi Olarak Öğretmen

Altıncı kategoride güç göstergesi olarak öğretmen kategorisi sunulmaktadır. Bu kategori 10 (% 6,8) öğrenci ile temsil edilmektedir. Kategorideki metaforlar incelendiğinde öğretmenin çalışkanlığı, etkililiği ve sağlamlığı üzerinde durulduğu görülmektedir.

Örnek

Mühür: Öğretmen bir mühür gibidir, çünkü mühür nasıl kağıt üzerinde kendi izini bırakırsa öğretmen de insanlar üzerinde iz bırakır. Öğretmen mesleğinin verdiği özellikler sayesinde güçlü bir konumdadır. Bu gücünü bulunduğu ortamlarda bir mühür gibi iz bırakarak yansıtır (1. sınıf, 47).

Çizelge 2: Türkçe öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Öğretmen Metaforu Kullanımları

		Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	Üretici ve Biçimlendirici Olarak Öğretmen	Yol gösterici ve Yönlendirici Olarak Öğretmen	Toplam
Birinci Sınıf	N	35	13	10	58
	%	60,3	22,4	17,2	100
İkinci Sınıf	N	21	9	4	34
	%	61,8	26,5	11,8	100
Üçüncü Sınıf	N	19	8	7	34
	%	55,9	23,5	20,6	100
Toplam	N	75	30	21	126
	%	59,5	23,8	16,7	100

Ki-Kare= 1,076, sd=4, p= ,898

Çizelge 2'de de görüldüğü gibi Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi kaynağı, üretici ve biçimlendirici, yol gösteren ve yönlendirici olarak öğretmen kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar arasında sınıf düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

"Öğrenci" Metaforu

Çizelge 3: "Öğrenci" Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforların Genel Dağılımı ve Ait Oldukları Kategori Numaraları

Metafor Kodu	***Metafor Adı***	***f***	***%***	***Kategori Numarası***
1	aç tavuk	1	0,7	1
2	ağaç	4	2,9	2
3	altın	1	0,7	2
4	arı	4	2,9	1
5	asker	4	2,9	5
6	aşılanmamış meyve ağacı	1	0,7	1
7	ay	1	0,7	1
8	ayna	1	0,7	1
9	balık tutan insan	1	0,7	1
10	batarya	1	0,7	1
11	bebek	2	1,4	1
12	bilgisayar	4	2,9	1
13	binanın temeli	1	0,7	3
14	bitki	3	2,1	2
15	boş defter	2	1,4	1
16	boş kağıt	2	1,4	1
17	boş kitap	1	0,7	1
18	boş kuyu	1	0,7	1
19	boş levha	2	1,4	1
20	boş sayfa	2	1,4	1
21	bukelamun	1	0,7	3
22	CD	1	0,7	1
23	çırak	1	0,7	2
24	çiçek	6	4,3	2

25	çiğ köfte	1	0,7	2
26	çömlek	1	0,7	2
27	dalgıç	1	0,7	1
28	değirmen	1	0,7	1
29	deniz	1	0,7	1
30	dilenci	1	0,7	1
31	diyet yapan obez	1	0,7	5
32	donmamış beton	2	1,4	2
33	elektrik süpürgesi	1	0,7	1
34	elma	1	0,7	2
35	fakir	1	0,7	1
36	fener	1	0,7	3
37	fidan	6	4,3	2
38	filiz	1	0,7	2
39	futbolcu	1	0,7	4
40	gül	2	1,4	2
41	ham meyve	1	0,7	2
42	hamal	1	0,7	1
43	ham madde	2	1,4	2
44	hamur	4	2,9	2
45	ırmak	1	0,7	5
46	işçi	1	0,7	4
47	kar tanesi	1	0,7	4
48	karınca	2	1,4	4
49	kartopu	1	0,7	1
50	kumaş	1	0,7	2
51	kumbara	2	1,4	1
52	kurt	2	1,4	1
53	kuş	1	0,7	1

54	maden	3	2,1	2
55	mahkûm	2	1,4	5
56	makine	2	1,4	2
57	Mecnun	1	0,7	1
58	mermer	1	0,7	2
59	meyve	1	0,7	2
60	meyve ağacı	1	0,7	2
61	mıknatıs	1	0,7	1
62	ney	1	0,7	2
63	ok	1	0,7	4
64	oyun hamuru	1	0,7	2
65	öğretmen	1	0,7	3
66	petrol	1	0,7	2
67	resim	1	0,7	3
68	ses kayıt cihazı	1	0,7	1
69	seyyah	1	0,7	1
70	sporcu	1	0,7	4
71	su	1	0,7	2
72	şarjlı telefon	1	0,7	1
73	teneke	1	0,7	1
74	tohum	7	5,1	2
75	tomurcuk	1	0,7	2
76	toprak	4	2,9	2
77	tren	1	0,7	4
78	virgül	1	0,7	1
79	yamyam	1	0,7	1
80	yarış atı	1	0,7	2
81	yelkenli	1	0,7	4
82	yelkovan	1	0,7	1

83	yolcu	1	0,7	1
84	yontulmamış taş	2	1,4	2
85	yük gemisi	1	0,7	1
Toplam		137	100	

Çizelge 3'te Türkçe öğretmeni adayları tarafından öğrenci kavramına ilişkin geliştirilen metaforların genel dağılımı ile ait oldukları kategorilerin numaraları verilmiştir. Bunlar aşağıdaki biçimde özetlenebilir:

1- Türkçe öğretmeni adayları "öğrenci" kavramına ilişkin 85 metafor üretmiştir.

2- İlk 3 sırada yer alan metaforlar sırasıyla şunlardır: 1) tohum (7 öğrenci % 4.9), 2) fidan ve çiçek (6 öğrenci % 4,2) 3), ağaç, asker, hamur, bilgisayar, arı (4 öğrenci % 2,8)

Kategori 1: Bilgi Alıcısı Olarak Öğrenci

Birinci kategoride bilginin alıcısı olarak öğrenci kategorisi sunulmaktadır. Bu kategoriyi 51 (% 37) katılımcı temsil etmektedir. Kategori incelendiğinde öğrenci sürekli bilgiye ve bu bilgiyi elde etmek için başka birine ihtiyaç duyan kişi durumundadır. Bu kişi çoğu zaman öğretmendir. Diğer yandan öğrenci boş bir levha, defter, kâğıt, CD, kuyu vb. gibidir. Öğrenciye ilişkin bir başka özellik ise bilgiye ulaşmak için öğrencinin arayış içinde olması ve elde ettiği bilgiyi taşımasıdır.

Örnek

Deniz: Öğrenci bir denize benzer; çünkü denizler farklı farklı kaynaklardan beslenir; bu kaynaklar aracılığıyla kendini doldurur. Bilgisine yeni bilgiler katar (2. sınıf, 108).

Boş Defter: Öğrenci boş bir defter gibidir; çünkü okula başlayana kadar bilgisi yok ya da eksiktir. Zamanla öğretmen tarafından bilgilerle doldurulur. Defter de böyledir. Daha önce yazılmamış defter, yazılarak doldurulur (1. sınıf, 29).

Kategori 2: Üretilen ve Biçimlendirilen Olarak Öğrenci

İkinci kategoride üretilen ve biçimlendirilen olarak öğrenci kategorisi bulunmaktadır. Bu kategoriyi 64 (% 47) katılımcı temsil etmektedir. Bu kategori incelendiğinde öğrencinin üretilmesi ve biçimlendirilmesi gereken bir varlık olarak algılandığı görülmektedir. Kategorideki metaforlarda ham maddenin biçimlendirilmesi öne

çıkmaktadır. Öğretmen öğrenciyi önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde biçimlendirir. Öğrenci eğitim yoluyla biçimlendirilir.

Örnek

Yontulmamış Taş: Öğrenci yontulmamış bir taşa benzer; çünkü yontulmamış bir taşa istediğimiz şekli verebileceğimiz gibi bir öğrenciyi de eğiterek onu belli bir şekle sokarız (2. sınıf, 78).

Hamur: Öğrenci bir hamura benzer; çünkü nasıl ki bir fırıncı hamura şekil verip onu istediği kıvama getirirse öğretmen de öğrencisini eğitine kadar yoğurur, ona şekil verir (2. sınıf, 82).

Kategori 3 : Yansıtıcı Olarak Öğrenci

Üçüncü kategoride yansıtıcı olarak öğrenci metaforları sunulmaktadır. Bu kategoriyi 5 (%3,6) katılımcının ürettiği metaforlar oluşturmaktadır. Kategori incelendiğinde öğrencinin elde ettiği bilgi ve deneyimi çevresine ve geleceğe taşıdığı görülmektedir. Böylece bilgi kuşaktan kuşağa, bireyden bireye, geçerek varlığını devam ettirir.

Örnek

Ayna: Öğrenci bir ayna gibidir; çünkü öğretmeninden aldığı bilgileri yeri ve zamanı geldiğinde en iyi şekilde kullanmasını bilir. Bilgilerini bir ayna gibi yansıtır (3.sınıf, 124).

Kategori 4 : Çaba Gösteren Olarak Öğrenci

Dördüncü kategoride çaba gösteren olarak öğrenci metaforları sunulmaktadır. Bu kategoriyi 9 (%6,5) katılımcı temsil etmektedir. Kategori incelendiğinde öğrencinin başarılı olabilmesi için çok çalışması, sabretmesi ve planlı olması gerektiğinin vurgulandığı görülmektedir. Diğer yandan öğrenci bilgiye yön verir. Bu noktada öğrenci aktif durumdadır.

Örnekler

Karınca: Öğrenci karınca gibidir; çünkü karınca yazın çalışıp birikimini sağlar. Öğrenci de sürekli çalışarak geleceğine yatırım yapar (1.sınıf, 31).

İşçi: Öğrenci işçi gibidir; çünkü öğrenci bilgi ve düşünceyi zihninde biçimlendiren, onu kendi yaşamında bir araç olarak kullanan kişidir (1.sınıf, 21).

Kategori 5 : Sınırlandırılan Olarak Öğrenci

Beşinci kategoride sınırlandırılan olarak öğrenci metaforlarını, 8 (%5,8) katılımcı temsil etmektedir. Bu kategorideki metaforlar incelendiğinde öğrencinin biçimlendirilirken kimi

kurallarla sınırlandırıldığı da görülmektedir. Öğrenci, davranışlarında kurallara uymak zorundadır. Bu kuralların dışına çıkamaz. Kuralların dışına çıkması beraberinde olumsuz bir durum meydana getirmektedir.

Örnek

Mahkûm: Öğrenci bir mahkûma benzer; çünkü mahkûmun cezası vardır. Öğrenci de yaptığı yanlışlardan dolayı ceza alır. Mahkûmun yaşamı sınırlıdır. İstediği yere gidemez, istediğini yapamaz. Öğrencinin de yaşamı mahkûmun yaşamı gibidir. Belli kuralların dışına çıkamaz (1.sınıf, 32).

Çizelge 4: Türkçe öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeylerinegöre Öğrenci Metaforu Kullanımları

		Bilgi Alıcısı Olarak Öğrenci	**Üretilen ve Biçimlendirilen Olarak Öğrenci**	**Toplam**
Birinci Sınıf	N	24	28	52
	%	46,2	53,8	100
İkinci Sınıf	N	14	20	34
	%	41,2	58,8	100
Üçüncü Sınıf	N	10	17	27
	%	37	63	100
Toplam	N	51	65	113
	%	42,5	57,5	100

Ki-Kare= 638, sd=2, p= ,727

Çizelge 4'te görüldüğü gibi Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi alıcısı, üretilen ve biçimlendirilen olarak öğrenci kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar arasında sınıf düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Son yıllarda öğretmen adaylarının mesleklerini algılamaları üzerine yapılan çalışmalar hızla artmaktadır. Bu araştırmaların özellikle metafor tekniği kullanılarak sürdürülmesi yaygın hâle gelmiştir. Uzmanlara göre öğretmen ve öğretmen adaylarının algılarını araştırmak, bunların sınıfta sahip oldukları rolleri, öğrenciler ve eğitim ile ilgili inançları ve varsayımlarının altında yatanları ortaya çıkarmak için metafor uygun bir araçtır (Ben-Peretz, Mendelson ve Kron, 2003: 277-290). Öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili algılarının belirlenmesi sonucunda modern eğitim anlayışında nerede olduğumuzu görebiliriz. Bullough'a (1991: 43-51) göre de metafor; kişilerin öğretme, öğretmenlik ve okuldaki rollerini algılamada kullanışlı bir yoldur. Dolayısıyla bu çalışmada da Türkçe öğretmeni

adaylarının kullandıkları metaforlar yoluyla öğretmen ve öğrenciye ilişkin algıları incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar üzerine yapılan çalışmalarda alanyazında değişik sınıflamalarla karşılaşılmaktadır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006: 509-522; Alger, 2009: 745). Örneğin, Chen (2003: 24-31), daha önce yapılan çalışmalardaki öğretim ve öğretmen rolleri hakkında üretilen metaforları incelemiş, bu konudaki metaforların; sanata, işe, bilime, güce ve kişisel dinamiklere yönelik metaforlar olmak üzere 5 kategoride toplanabileceğini belirtmiştir. Saban (2004: 131-155)'ın çalışmasında ise öğretmen adayları öğretmen kavramına ilişkin 6 farklı kategoride metaforlar üretmiştir. Bu çalışmada öğretmen kavramına ilişkin üretilen metaforlar 6 kategoriye, öğrenci kavramına ilişkin metaforlar ise, 5 kategoriye ayrılmıştır. Bu farklılığın nedeni öğretmen adaylarının öğretme ve öğrenme ile ilgili kendi değerleri, inançları ve felsefelerine göre değişik metaforlar üretebilmeleridir (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006: 520).

Çalışmada ortaya çıkan sonuç; Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunlukla öğretmeni bilgi kaynağı, öğrenciyi de bilgi alıcı olarak gördükleri şeklindedir. Bir diğer önemli sonuç ise Türkçe öğretmeni adaylarının bir kısmının öğretmeni üretici ve biçimlendirici, iyileştirici ve onarıcı; öğrenciyi de üretilen ve biçimlendirilen olarak görmesidir. Öğretmen adayları öğretmeni; güneş, ebeveyn, pusula ve ağaç gibi görmektedir. Türkçe öğretmeni adaylarının öğrenci ile ilgili algıları da çoğunlukla; tohum, fidan ve çiçek, ağaç, hamur, bilgisayar, arı şeklindedir.

Alanyazında öğretmen rolleri, öğretmen ve öğrenci kavramları üzerine üretilen metaforlarla ilgili çalışmalarda değişik davranışlar görülmektedir. Örneğin Cerit'in (2008: 693-712) öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin öğretmen kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar üzerine yaptığı çalışmada, öğretmen bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, ana-baba, arkadaş, rehber, çevresini aydınlatan kişi olarak görülmüştür. Bir başka çalışmada da öğretmen bilgi üreticisi ve biçimlendirici olarak görülmüş, onunla ilgili güneş, heykeltıraş, ana-baba, pusula, fener vb. metaforlar üretilmiştir (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006: 514). Diğer bir çalışmada öğretmen üzerine geliştirilen olumlu metaforların arkadaş, ana-baba, bahçıvan vb. olduğundan bahsedilmektedir (Çelikten, 2006: 277). Clarken (1997: 24-28) öğretmenin ilgi, sorumluluk ve rolleriyle ilgili olarak anne-baba, bahçıvan, peygamber, inci ve doktor metaforları üzerinde durur. Gurney'in (1995: 569-583), öğretme ve öğrenme üzerindeki çalışmasında öğretme ve öğrenme kavramları bilgi transferi,

biçimlendirme, geliştirme ve kişisel aktiviteler olarak görülmüştür. Saban'ın (2004: 131-155) çalışmasında da benzer sonuçlarla karşılaşılmış, öğretmen öğrencilere bilgi sunucu, şekil verici ve onları tedavi edici olarak görülmüştür. Bununla birlikte öğretmen adayları ve öğretmenler ile ilgili bazı çalışmalarda karşıt sonuçlarla da karşılaşılabilmektedir. Örneğin, Seferoğlu, Korkmazgil ve Ölçü'nün (2009: 323-335) İngilizce öğretmenleri ve öğretmen adayları üzerine yaptığı çalışmalarında öğretmen daha çok rehber olarak görülmüştür. Bu farklılıkların nedeni daha önce de bahsedildiği gibi öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretme ve öğrenme ile ilgili kendi değerleri, inançları ,kültürleri ve deneyimleri olsa gerek.

Öğrenci kavramı üzerine yapılan bir çalışmada (Bozlk, 2002: 142-151), kullanılan metaforlardan hareketle öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun kendilerini pasif olarak algıladıkları görülürken bir başka çalışmada ise öğrenciye boş bir levha olarak bakılmıştır (Inbar 1996: 77-92). Saban ise (2009: 317), sınıf ve alan öğretmenliği öğretmen adaylarının *öğrenci* kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri ortaya çıkarma amacına yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmanın bulgularında birkaç önemli noktaya dikkat çekmektedir: İlk olarak, *öğrenci* kavramının bir bütün olarak açıklanabilmesi için çok sayıda metafora ihtiyaç olduğunu; örneğin öğrencinin "*ham madde*", "*özürlü bir varlık*", "*itaatkâr bir varlık*", "*sosyal sermaye*" veya "*boş bir zihin*" olarak tanımlanabileceği gibi, aynı zamanda, "*değerli bir varlık*", "*gelişen bir varlık*", "*kendi bilgisinin inşacısı*" ve "*sosyal katılımcı*" olarak da görülebileceğini vurgular. Bu araştırmadaki bulguların Saban (2009: 281-326)'ın bulgularıyla örtüştüğü; öğrencinin "bilgi alıcısı", "üretilen ve biçimlendirilen", "yansıtan", "çaba gösteren" olarak algılandığını görülmektedir.

Öğretmen adaylarıyla öğretmenlerin öğretme öğrenme süreçleri ve bu süreçlerdeki rolleri üzerine yapılan araştırmaların bir kısmı bunların modern eğitim anlayışındaki yerini belirlemeye yöneliktir (Vadeboncoeur ve Torres, 2003: 88; Saban, 2004: 131-155; Cerit, 2008: 693-712). Bu konuda değişik bakış açıları ortaya konmuştur (***Hagstrom ve ötk., 2000: 24-27;*** Chen, 2003: 24-31; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006: 509-522; Leavy, ***McSorley*** ve ***Bote***, 2007: 1217-1233; Alger, 2009: 745; Shaw, Barry ve Mahlios, 2008: 40-42; Shaw ve Mahlios, 2008: 41; Seferoğlu, Korkmazgil ve Ölçü, 2009: 323-335). Örneğin, Martinez, Sauleda ve Huber (2001: 965-977), öğrenme ve öğretme ile ilgili metaforların 3 bakış açısına göre sınıflandırılabileceğini belirtmişlerdir: Davranışçı/deneyci perspektif, bilişselci perspektif, durumsalcı veya sosyotarihselci perspektif. Bir başka çalışmada ise (Alger, 2009: 743-751) öğretmenlerin ürettikleri

metafor kategorileri öğrenci odaklı ve öğretmen odaklı metaforlar olmak üzere iki bakış açısına göre incelenmiştir. Farklı bakış açıları olsa da, metaforlarla ilgili çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlar, öğrenci merkezli eğitim ve öğretmen merkezli eğitim anlayışı açısından sınıflandırılabilir ve yorumlanabilir. Bu açıdan bakılınca, yapılan araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının ortaya koydukları metaforlar ve bunların oluşturdukları kategorilerin az bir kısmının öğrenci odaklı eğitim anlayışını yansıttığı görülür. Bu sonuç, Türkiye'de sınıf öğretmen adayları üzerine yapılan çalışma ile benzerlik gösterirken, İngilizce öğretmen adayları üzerine yapılan çalışma ile karşıtlık göstermektedir. İngilizce öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforlardan öğretmenliğin demokratik/katılımcı rolünü benimsedikleri anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmeni öğretmen adayları üzerine yapılan çalışmada ise öğretmen geleneksel rolüyle tanımlanmıştır (Saban 2004: 152). Bu farklılık öğretmen adaylarının bakış açılarıyla ilgilidir. Bu çalışmada öğretmen adayları kendilerini geleneksel eğitim anlayışı rolüyle görmektedirler. Bunun nedeni ise adayların kendi değerleri, inançları ve eğitim deneyimleri olarak gösterilebilir.

Bu çalışmada ortaya çıkan son sonuç, Türkçe öğretmeni adaylarının sınıf düzeyinin öğretmen merkezli eğitim anlayışlarına etki etmediğiyle ilgilidir. Sınıf düzeyi artsa bile öğretmen ve öğrenciye yönelik bilgi kaynağı, üretici ve biçimlendirme bakış açıları değişmemektedir. Bu da iki nedene bağlanabilir: Ya Türkçe öğretmeni adaylarının aldıkları eğitim gelenekseldir ya da öğretmen adaylarının önceki öğrenme deneyimleri aldıkları eğitimden daha etkilidir. Yapılan çalışmalardan çıkan sonuçlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik eğitimleri süresi boyunca bakış açılarında ilerleme gösterecekleri varsayılsa da onlara üniversite öncesi eğitim deneyimlerinin ve eğitim anlayışlarının karşıtı gösterilmedikçe önceden edinmiş oldukları eğitim deneyimlerini değiştirmedikleri şeklindedir (Leavy, ***McSorley*** ve ***Bote***, 2007: 1219). Richardson (1996), öğretmen inançlarında okul yıllarındaki deneyimlerin öğretmen eğitiminden daha etkili olabileceğini söylemektedir (Richardson, 1996'dan aktaran: Alger, 2009: 743). Dolayısıyla, araştırmada belirtilen bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının geçmişten gelen yaşantılarına bağlı kaldıkları ve aldıkları lisans eğitimlerinin onları modern eğitim anlayışına yöneltici nitelikte olmadığı söylenebilir. Saban (2004: 149) da bu yargıyla paralel görüşü paylaşmaktadır. Yazar, alanyazında öğretmen adaylarının öğrenme, öğretme, okul gibi olgular hakkındaki algılarını ortaya çıkarmaya yönelik çalışmaların sonuçlarının ortak noktasının, öğretmen adaylarının genel olarak eğitime ilişkin tutumlarının onların geçmişte

öğrenim gördükleri okullarda edindikleri tecrübelerine bağlı olduğunu belirtmektedir. Böyle bir sonuç, öğretmen yetiştirme politikalarının daha uzun bir zaman dilimini kapsaması gerektiğini; algı ve tutumların kolaylıkla değişmediğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

ABRAMS, M. H. (1999). A Glossary of Literary Terms. USA: Harcourt Brace Collage Publisher.

ALGER, L. C. (2009). **"**Secondary Teachers' Conceptual Metaphors of Teaching and Learning: Changes Over the Career Span". *Teaching and Teacher Education*, 25: 743-751.

ARİSTO (2008). Poetika (Çeviren: İsmail Tunalı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

ARSLAN, M., M.; BAYRAKCI M. (2006). "Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi". *Millî Eğitim*, 171: 100-108.

BELTH, M. (1993). Metaphor and Thinking. Lanham, MA: University Press.

BEN-PERETZ, M.; MENDELSON N. & KRON F. W. (2003). "How Teachers in Different Educational Context View Their Roles". *Teaching and Teacher Education*, 19: 277-290.

BESSANT, J. (2002). **"**Dawkins' Higher Education Reforms and How Metaphors Work in Policy Making". *Journal of Higher Education Policy and Management, 24 (1*): 87-99.

BOWMAN, M. (1996–1997). "Metaphors We Teach By: Understanding Ourselves as Teachers and Learners". Teaching Excellence 8. Ames, IA: Professional and Organizational Development Network in Higher Education, *3: 1-2.*

BOZLK, M. (2002). "The College Student as Learner: Insight Gained Through Metaphor Analysis". *College Student Journal*, 36 (1): 142-151.

BULLOUGH, R. V. (1991). "Exploring Personal Teaching Metaphors in Preservice Teacher Education". *Journal of Teacher Education*, 42 (1): 43-51.

CAINE, R. N.; CAİNE G. (2002). Beyin Temelli Öğrenme (Çeviri Editörü: Gülten Ülgen). Ankara: Nobel Yayıncılık.

CERİT, Y. (2008). "Öğretmen Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4): 693-712.

CLARKEN, R. H. (1997). "Five Metaphors for Educators". Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago, March 24-28.

CHEN, D. (2003). "A Classification System for Methapors About Teaching". *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 2: 24-31.

ÇELİKTEN, M. (2006). "Kültür ve Öğretmen Metaforları". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 21 (2): 269-283.

DANESI, M. & PERRON P. (1999). *Analyzing Cultures: An Introduction and Handbook*. Bloomington: Indiana University Press.

GREVES, V. S. (2005). "Butterflies in Our Classrooms: Using Metafors in Teacher Education". *The Teacher Educator*, 2: 95-109.

GURNEY, B. F. (1995). "Tugboats and Tennis Games: Preservice Conceptions of Teaching and Learning Revealed Through Metaphors". *Journal of Research in Science Teaching, 32* (6): 569-583.

GÜNEYLİ, A.; ASLAN C. (2008). "Türkçe öğretmeni Adaylarının 'Anadili' Kavramına İlişkin Olarak Kullandıkları Mecazlar". Proceedings International Conference on Educational Science ICES'08, 23 June 2008, Famagusta, 890-901.

HAGSTROM, D.; HUBBARD R.; HURTIG C.; MORTOLA P.; OSTROW J., & WHITE V. (May 2000) "Teaching is like…?". Educational Leadership, *57: 24–27.*

INBAR, D. (1996). "The Free Educational Prison: Metaphors and İmages". *Educational Research, 38* (1): 77-92.

LAKOFF, G., JOHNSON M. (2005). Metaforlar Hayat Anlam ve Dil (Çeviren: Gökhan Yavuz Demir). İstanbul: Paradigma Yayıncılık.

LEAV, M. A.; MCSORLEY A. F. & BOTE A., L. (2007). **"**An Examination of What Metaphor Construction Reveals About the Evolution of Preservice Teachers' Beliefs About Teaching and Learning". *Teaching and Teacher Education*, 23: 1217-1233.

MACCORMAC, E. (1990). A Cognitive Theory of Metaphor. Cambridge, MA: MIT Press.

MARTİNEZ M. A.; SAULEDA N. **&** HUBER G. L. (2001). "Metaphors as Blueprints of Thinking About Teaching and Learning". *Teaching and Teacher Education,* 8: 965–977.

MCGLONE, M. S. (2007). **"**What is the Explanatory Value of a Conceptual Metaphor?". *Language & Communication,* 27: 109–126.

MODELL, A. H. (2009). "The Metaphor- The Bridge Between Feelings and Knowledge". *Psychoanalytic Inquiry*, 29: 6-11.

SABAN, A. (2004). "Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2): 131-155.

SABAN, A., KOÇBEKER B. N., SABAN A. (2006). "An Investigation of the Concept of Teacher Among Prospective Teachers through Metaphor Analysis". *Educational Sciences: Theory & Practice*, 6 (2): 509-522.

SABAN, A. (2009). "Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2): 281-326.

SEARLE, J. R. (2000). Söz Edimleri (Çeviren: R. Levent Aysever). İstanbul: Ayraç Yayınları.

SEFEROĞLU, G.; KORKMAZGİL S. ve ÖLÇÜ Z. (2009). "Gaining Insights into Teachers' Ways of Thinking Via Metaphors". Educational Studies, 3: 323-335.

SHAW, M. D.; BARRY A. & MAHLİOS M. (2008). "Preservice Teachers' Metaphors of Teaching in Relation to Literacy Beliefs". *Teachers and Teaching: Theory and Practice, 1: 35-50.*

SHAW, M. D. & MAHLİOS M. (2008). "Pre-Service Teachers' Methapors of Teaching and Literacy". *Reading Psychology*, 29: 31–60.

STİCHERT, E. G. (2005). Preservice Science Teachers Perception of Profession With Metaphorical Images And Reasons Of Choosing Teaching As A Profession. A Thesis Submitted to the Graduate School of Natural and Applied Sciences of Middle East Technical University, Ankara.

VADEBONCOEUR, J. A., & TORRES M. N. (2003). "Constructing and Reconstructing Teaching Roles: A Focus on Generative Metaphors and Dichotomies". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education,* 24 (1): 87-103.

YILDIRIM, A., ŞİMŞEK H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

© 2010. This work is published under https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr (the “License”). Notwithstanding the ProQuest Terms and Conditions, you may use this content in accordance with the terms of the License.